

Josef KNAP

DOMOV

Vedoucí diplomové práce: Doc. Vojtěch Míča

Ateliér figurálního sochařství a medaile/škola Vojtěcha Míči

Žijeme, aniž máme jasno o tom, jak žít, protože žít se každý z nás a bez manuálů učí svým životem. I proto k životu patří, že si jej nějak chceme postavit před oči, jinak řečeno: najít způsob, jak jej vyjádřit, aby se stal uchopitelným. A o to usilují nejen různé vědy o životě, které jej popisují pojmovým jazykem, ale právě tak – a možná že především – umění, jakkoli tento základní rozměr v různých estetických teoriích ustupuje do pozadí a leckdy i zcela mizí.

Myslím si, že Josef Knap pro tuto velice složitou zkušenost stvořil výhradně výtvarnými prostředky originální a velmi intenzivní výraz. Opíral se přitom sice o koncept tří existenciálních pohybů Jana Patočky, ale jeho instalace není ani ilustrací, ani jednoduchým převodem pojmového myšlení do vizuálně prostředkovaného tvaru. Je mnohem více, a to proto, že Josef Knap objevil sám *smysl* těchto pohybů ve svém vlastním, silném a formativním prožitku a v jeho nesnadné uchopitelnosti, protože smrt velmi blízkého člověka, na které není nic strašného, je pro moderního člověka na samé hranici paradoxu či popírání. Josef Knap však nahlédl, že to, čemu říkáme život, *dává* *smysl* teprve tehdy, spatříme-li vzájemnou souvztažnost jeho základních rozměrů, os či (s Patočkou řečeno) „pohybů“. Domov a zakotvení, práce námaha a strast, jimiž jsme vázáni k zemi, a spolu s tím i možnost či schopnost přesahování přes tuto vázanost, tedy „pohyb existence ve vlastním smyslu, pohyb sebezískávání v tom, co v předchozích pohybech leží mimo náš zorný úhel, co se tam snažíme vyloučit a nevidět, má zde být jistým způsobem do života zase integrováno“ (*Tělo, společenství, jazyk, svět*)

To, co se snaží uchopit a pochopit filosofický pojem, právě to máme v této skulpturní instalaci *před očima* jako síť souvztažností, v níž sobě formy a materiály, kontrasty a souzvuky odkazy a náznaky navzájem odpovídají a ve svém celku tento celek sám otevírají či vystavují něčemu, co je s ním nesouměřitelné (stejně jako hra významů, kterou tato práce rozehrává a která je nevyčerpatelná). Jíl odkazuje k zemi a ukotvení, k vládě země; proutěné koše a dřevěné kolo k práci, postel k domovu a bezpečí (ale je také postelí umírajícího), sloupy pak svou vystaveností nezměrnému toto vše jak přesahují, tak integrují do celku, který však není fixní, protože se ocitl v pohybu sebepřesahování jako základní dimenze života, který každý z nás svým nezastupitelným způsobem – jak se říká – „vede“.

Byla by chyba chápat tuto práci Josefa Knapa jako dílo, které jen nějak zviditelňuje jeho osobní a zcela privátní zážitek. Jeho podstata stejně jako podstata každé skutečného *uměleckého* díla je jinde – v tom, že ve svém zážitku našel klíč, s nímž pracuje uměleckými prostředky, Svým dílem takto svou zkušenost jakoby překročil (či transcendoval), aby se k ní mohl – teď s hlubším porozuměním – navrátit jako jedné z možných šifer života, v níž se pak mohou rozpoznat i jiní. Proto platí, že na jeho *Domov* se sice díváme, ale cítíme přitom, že se dívá na nás samé, že nás pozoruje – a možná i nějak soudí.

Pokládám *Domov* za promyšlené a zralé dílo. Jeho autor má podle mého názoru výjimečnou schopnost přetavit myšlenku do uměleckého tvaru, vědom si i širších souvislostí moderního umění, aniž je svými znalostmi svázán či omezován.

Doporučuji k obhajobě a navrhuji známku *výborně*.

Miroslav Petříček
Ústav filosofie a religionistiky FF UK

2. září 2020